

Bajki a powěšće
za jewiščo

1. nakład 2012

© DOMOWINA – Zwjazk Łužiskich Serbow z. t., Rěčny centrum WITAJ, Budyšin 2012
www.recny-centrum-witaj.de

skazanske čisło: P-0/213/12

zestajała: Jadwiga Kaulfürstowa

lektorizowała: Manuela Smolina, Teresa Stübner

sadźba: Annett Haak, Satzstudio Martina Mittasch

foće: www.fotolia.com: Eléonore H, Digitalpress (titul); Christina Paścyna

čišć: print24

skazanska adresa: Rěčny centrum WITAJ, Póštowe naměsto 3, 02625 Budyšin
Spěchowane přez Załožbu za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki Zwjazka,
Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Wobsah:

Wulka rěpa	4
Bačónaj na burskim statoku	6
Hólčik mjez liškami	8
Chudy muž, kiž měješe wjele džěći	10
Rjana a hrozna džowka	12
Spěšna žaba	15
Hórčanske lutki proša wo džěžu	16
Pokład lutkow w Košinskej horje	18
Lutki a Bukowski zwón	20
Swinjo, huso, koza a wjelk	22
Nopawa ma narodniny	25
Pokład w Lubijskej horje	28
Złote kubło	30
Kuboćiki w Šešowskim młynje	32
Što to je, sněh?	34
Princesna pyta sej princa	36
Mrowje, kački a pčołki	38
Cyketařuš	41
Wjelk a sydom kózlatkow	44
Jank a Hanka	46

Předstowo

„Bajki a powěšće za jewiščo“ je zběrka 20 nowych a staršich sceniskich hrow z pjera wšelakich awtorow, kotrež su spisane za džěci w pěstowarskej a zakładnošulskej starobje. Powědaja so znate, ale tež mjenje rozšěrjene bajki a powěšće. Někotre staj Grimmece bratraj hižo před dwěmaj lětsotkomaj zapisałoj. Druhe tu wozjewjene stawiznički powědachu sej Serbja w swojim času tu we Łužicy. Štó drje njeby znał lutki, kuboćiki a Pintlaška? Hry maja rozdžělny cyłkowny wobjim a ličbu hrajerjow. Tež na wšelake kmanosće sobuskutkowacych w serbsčinje so džiwa. Tak móža bjeze wšeho tež džěci, kotrež serbsce wuknu, róle přewzać.

We wjetšinje hrow jewi so powědar abo powědarka, kiž do jednanja zawjedže a je w zhusćenej formje dale wjedže. Tuta róla je myslena za čitacu wosobu a hodži so tež wot dweju přewzać, byrnjež so wosebje na to njepokazało. Při předstajenjach před němskim publikumom móža so pasaže powědarja tež němsce přednjesć. Tak móža tući hewak serbskorěčne předstajenje lěpje scěhować.

Wjele wjesela a wuspěcha při nazwučowanju a předstajenju!

Wulka řěpa

po ruskej bajce Chrystina Pašcyna a Katja Rauerowa

powědar

hraja: *džěd • wowka • Mašenka • psyk Waldi • micka • myška*

powědar: Jednoho dnja džěše džěd do zahrody. Tam wusy symjo.
Ze symješka narosće wulka řěpa. Wona bu wjetša a wjetša.
Nětko je řěpa cyle wulka. Džěd chce řěpu wučahnyć a dže
do zahrody. Džěd přimnje řěpu a čehnje.

wšitcy: Hawruk, hawruk, hawruk!

powědar: Čaha a čaha, ale řěpu wučahnyć njemóže.
– Džěd woła wowku.

džěd: (wołajo, wobě ruce při hubje) Wowka, pój pomhać!

wšitcy: (spěwajo po melodiji „Rotkäppchen hübsch und fein“)
Wowka, pój, pomhaj mi,
řěpa tu kruće tči.
Ja pak njemóžu
wučahnyć ju.

powědar: Wowka přimnje džěda, džěd dzerži řěpu – a wonaj čehnjetaj.

wšitcy: Hawruk, hawruk, hawruk!

powědar: Čahataj a čahataj, ale wučahnyć řěpu njemóžetaj.
– Wowka woła Mašenku.

wowka: (wołajo, wobě ruce při hubje) Mašenka, pój pomhać!

wšitcy: (spěwajo)
Mašenka, pomhaj mi,
řěpa tu kruće tči.
Ja pak njemóžu
wučahnyć ju.

powědar: Mašenka přimnje wowku, wowka dzerži džěda, džěd dzerži
řěpu – a woni čahnu.

wšitcy: Hawruk, hawruk, hawruk!

powědar: Čahaja a čahaja, ale wučahnyć řěpu njemóža.
– Mašenka woła Waldija.

Mašenka: (wołajo, wobě ruce při hubje) Waldijo, pój pomhać!

wšitcy: (spěwajo)

Waldijo, pomhaj mi,

rěpa tu kruće tči.

Ja pak njemóžu

wučahnýc ju.

powědar: Waldi přimnje Mašenku, Mašenka dzerži wowku, wowka dzerži džěda, džěd dzerži rěpu – a woni čahnu.

wšitcy: Hawruk, hawruk, hawruk!

powědar: Čahaja a čahaja, ale wučahnýc rěpu njemóža.

– Waldi woła micku.

Waldi: Micka, pój pomhać!

wšitcy: (spěwajo)

Micka, pój, pomhaj mi,

rěpa tu kruće tči.

Ja pak njemóžu

wučahnýc ju.

powědar: Micka přimnje Waldija, Waldi dzerži Mašenku, Mašenka dzerži wowku, wowka dzerži džěda a džěd dzerži rěpu – a woni čahnu.

wšitcy: Hawruk, hawruk, hawruk!

powědar: Čahaja a čahaja, ale wučahnýc rěpu njemóža.

– Micka woła myšku.

micka: Myška, pój pomhać!

wšitcy: (spěwajo)

Myška, pój, pomhaj mi,

rěpa tu kruće tči.

Ja pak njemóžu

wučahnýc ju.

powědar: Myška přimnje micku, micka dzerži Waldija, Waldi dzerži Mašenku, Mašenka dzerži wowku, wowka dzerži džěda a džěd dzerži rěpu – a woni čahnu.

wšitcy: Hawruk, hawruk, hawruk!

powědar: Čahaja a čahaja a – hromadže rěpu wučahnju!

wšitcy: (w kole so dzeržo spēwaja běžo)

Rěpa nětk wonka je.

Ow, kajke juskanje!

Pomhali wšitcy su

wučahnýc ju.

Bačonaj na burskim statoku

Weronika Hejduškec

powědar

hraja: kón • myška • kruwa • swinjo • wowca • knjez Bačon • knjeni Bačonowa • bur • burowka • kokoka • kruwa • psyk • kóčka

powědar: Je rano zahe. Zwějzata na burskim statoku hišće spja.
(*spansku gestu, smorčeć*) Jenož kón je hižo stanył.
Wón dže k małemu hatej. Je lačny a chce so wody napić.
Tam čaka na njeho hižo jeho přečelka, mała myška.

kón: Dobre ranje, myška!

powědar: Myška běha njeměrnje wokoło konja. Wona chce jemu cyle nowu powěsć přeradzić.

myška: Do bačonjaceho hnězda stej bačonaj začahnyłoj!

powědar: Kón a myška wobzamknjetej k nowymaj wobydlerjomaj hić a jeju powitać – kaž so to na burskim statoku słuša.
Po puću zetkatej druhe zwějzata, kiž runje stawaja.
Wšitcy so přečelnje strowja.

kón/myška: Dobre ranje, kruwa!

kruwa: Muuu. Dobre ranje, koniko! Dobre ranje, myška!

kón/myška: Dobre ranje, swinko!

swinjo: Chrr, chrr. Dobre ranje, koniko! Dobre ranje, myška!

kón/myška: Dobre ranje, wowca!

wowca: Beee. Dobre ranje, koniko! Dobre ranje, myška!

powědar: Skónčnje doběžitej konik a myška k bačonjacemu hnězdu.

kón/myška: Dobre ranje, knjez Bačon! Dobre ranje, knjeni Bačonowa!
Rjenje, zo tu nětko pola nas bydlitaj!

powědar: Kón a myška čakatej, zo jeju knjeni Bačonowa přečelnje strowi. Ale stare smorže! Nadobo so wona pozběhnje a přileći hrožo k myšce. Nimale myšku ze swojim hoberskim pyskom šlapnje.
Myška so stróži! Spěšnje čeka. Z poslednimi mocami so myška w hriwach konja wuchowa. Kón so pozběhuje a wótrje rjehota. Knjeni Bačonowa so naboji a so spěšnje zaso do hnězda wróci.

Potom pak dopomni so kón na swój přeni čas na burskim statoku. Tehdy je sej sam tež ćežko měł. Konjej njebě lochko, so tu zažiwić a so ze wšěmi zwěrjaty znjesć.

kón: Knjez Bacon a knjeni Baconowa, wój dyrbitaj hišće nawuknyć so porjadnje zadžeržeć.

powědar: Kón stupi so před Baconec hnězdo a powěda Baconecom wo wšědnym dnju tu na burskim statoku. Wón rozprawja: wo buru a burowce, kotraž so wo wšitke zwěrjata starataj *(dataj kóždemu zwěrjeću něšto k žranju a pomajkataj je)*, wo kokošce, kotraž kóždy dzeń jedne jejko nanjese *(přepoda jejko)*, wo kruwje, kotruž burowka rano a wječor deji *(přepoda mloko)*, wo psyku, kotryž wótře šćowka, hdyž něchtó cuzy na statok přińdže, a wo kóčce, kotraž by dyrbjala poprawom našu přećelku myšku honić.

kón: Pola nas su wšitke zwěrja přećeljo. To dyrbitaj wědžeć!

powědar: Knjez Bacon a knjeni Baconowa nygataj. Staj kedźbliwje připosłuchaťoj. Wot nětka njetrjeba so přećelka myška wjac před Baconec swójbu bojeć. Knjez Bacon a knjeni Baconowa pak strowitaj kóžde rano:

bacónaj: Dobre ranje, lube zwěrjata!

Hólčik mjez liškami

po serbskej bajce Jadwiga Kaulfürstowa

powědar

hraja: nan • mać • Pintlašk • štyri liški

powědar: W małym domčku bydlitaj nan a mać. Wonaj mataj jenič-keho synka, kiž rěka Pintlašk. Pintlaškowy nan je herc – wón hraje husle.

Džensa pak dyrbi nan do korčmy. Dyrbi tam k rejam na huslach hrać. Mać Pintlaška pak dyrbi do lěsa drjewo zběrać hić. Tuž dyrbi Pintlašk sam doma wostać.

mać: Pintlaško, dyrbiš sam doma wostać. Hrajka sej rjenje. A njedži z domu!

(mać a nan woteńdžetaj – hólč so sydnje a sej hrajka)

powědar: Dołho sej Pintlašk sam hrajka. Jara dołho. Mjeztym pak so jemu wostudži. Tuž so rozsudži, maćeri do lěsa napřećo hić. *(dže z domu)*

Pintlašk: *(wołajo)* Maći! Maći, hdže sy?

powědar: Takle Pintlašk woła a dže přeco dale do lěsa. Při tym pak njepytņje, zo je hižo blisko lišćeje jamy, w kotrejž štyri liški bydla. Ow ně! Pintlašk njekedźbuje, hdže stupa, a – šwups – padnje do lišćeje jamy! Sedži nadobo mjez štyri čerwjenyli liškami. Wćipņje na njeho hladaja.

liški: Witaj k nam, hólčko. Štó ty sy?

Pintlašk: Ja sym Pintlašk.

liški: Pój a hrajkaj sej z nami!

powědar: Mjeztym pak je mać z drjewom z lěsa domoj přišla. A tež Pintlaškowy nan přińdže ze swojimi huslemi z reji domoj. Tola kak počinataj so starosćić, jako Pintlaška doma nje-namakataj!

nan/mać: *(wospjet wołajo)* Pintlaško, hdže sy? *(pytataj we wšěch kućikach)*

mać: Snano je do lěsa šo!

nan: Snano je k liškam sej hrajkać šo! Spěšņje pój! *(přikiwnje maćeri, zo ma sobu přińć)*

- nan/mać:* (před jamu spěwajo a husle hrajo)
Činće, linće huslički,
w jamje štyri liščički,
pjaty mój syn Pintlašć!
- liška 1:* (liški so dźiwajo na so hladaja) Štó tam wonka spěwa? Póndu
pohladać!
(běži z liščeje jamy – do měcha, kotryž mać dźerži)
- nan/mać:* (před jamu spěwajo a husle hrajo)
Činće, linće huslički,
w jamje su tři liščički,
štwórty mój syn Pintlašć!
- liška 2:* (liški so dźiwajo na so hladaja) Štó tam wonka spěwa?
Póndu pohladać!
(běži z liščeje jamy – do měcha)
- nan/mać:* (před jamu spěwajo a husle hrajo)
Činće, linće huslički,
w jamje stej dvě liščičce,
třeći mój syn Pintlašć!
- liška 3:* (lišce so dźiwajo na so hladatej) Štó tam wonka spěwa?
- liška 4:* Pój, póndžemoj pohladać! (jedna druhej přikiwnje – běžitej
z liščeje jamy – do měcha)
- nan/mać:* (wołajo) Pintlašćo!
- Pintlašć:* (slucha – so zawjeseli – wulěze z liščeje jamy – wołajo)
Nano, maći! (jeju wobjima)
- nan:* Pintlašćo, njechodź ženje wjace sam do lěsa!
- powědar:* To pak je Pintlašć hišće raz zbožo měł, zo staj jeho nan a mać
w liščeje jamje namakałoj a z njeje wuswobodźiloj. Pintlašć
slubi, zo njebudže hižo ženje wjace sam z domu chodźić.
Nětko pak wšitcy wjesele zaspěwaja a zarejuja:
- wšitcy:* Činće, linće huslički,
w jamje běchu liščički,
wonka mój syn Pintlašć!

*W knize „Košy, košy konika“ (ISBN 3-7420-1516-8) je na str. 86/87 wozjewjeny k hrě so hodźacy
spěw „Mjez liškami – Pintlašć“ H. Winarjec a L. Thomasoweje.*

Chudy muž, kiž měješe wjele džěći

po serbskej bajce Jadwiga Kaulfürstowa

powědar

hraja: nan • mać • džěći • swj. Pětr • Bóh

powědar: Chcu wam powědać wo muži a žonje, kotraž měješaj wjele džěći. Woni pak běchu jara chudzi a mějachu lědma něšto k jědži.

Jednoho dnja přinjese nan z města hromadku žołdžow.

Kóždemu džěsću stłóči jednu žołdž do ruki. Jedna žołdž pak wosta wyše. Tu sadzi nan do zemje.

Hdžež bě žołdž do zemje sadził, narosće wulki dub. Tón rosćeše a rosćeše. Bórze sahaše hač do njebjes. To měješe nan ideju:

nan: (k maćeri) Polězu tam horje. (pokaza na wjeršk štoma)

mać: (zaběra so z džěćimi) Mojedla tam zalěz! (muž lěze horje – zaklepa wo njebjeske durje)

Bóh: Swjaty Pětrje, dži pohladać, štó wo durje klepa!

swj. Pětr: (woćini durje) Štó tu je?

nan: Ja, chudy muž, kiž ma telko džěći.

swj. Pětr: (přez ramjo) Chudy muž, kiž ma telko džěći.

Bóh: W komorce mamy dwaj chlěbaj. Daj jej jemu!

nan: (zlěze ze štoma) Žona, džěći! Derje je so mi zešlo. Dostał sym dwaj chlěbaj!

(zjědža chlěb – nan stanje – k maćeri) Polězu tam hišće raz horje.

mać: Mojedla tam zalěz! (muž lěze horje – zaklepa wo durje)

Bóh: Swjaty Pětrje, dži pohladać, štó wo durje klepa!

swj. Pětr: (woćini durje) Štó tu je?

nan: Ja, chudy muž, kiž ma telko džěći.

swj. Pětr: (přez ramjo) Chudy muž, kiž ma telko džěći.

Bóh: W komorce mamy całty. Daj je jemu!

nan: (zlěze ze štoma) Žona, džěći! Derje je so mi zešlo. Dostał sym całty!

(zjědža całty – nan stanje) Polězu tam hišće raz horje.

mać: Mojedla tam zalěz! (muž lěze horje – zaklepa wo durje)

Bóh: Swjaty Pětrje, dži pohladać, što wo durje klepa!
swj. Pětr: (*wočini durje*) Štó tu je?
nan: Ja, chudy muž, kiž ma telko džěći.
swj. Pětr: (*přez ramjo*) Chudy muž, kiž ma telko džěći.
Bóh: W komorce mamy tołsty kij. Daj jemu puki!
(*swj. Pětr mužej puki nadawa*)
nan: (*zlěze ze štoma*) Žona, džěći! Zlě je so mi zešlo. Dostał sym puki!
Ženje wjac tam horje njepolězu!
powědar: Što sej mysliće, džěći, čehodla je muž puki z kijom dostał?
– Dokelž bě nahrabny! Chlěb a całty je dostał. Ale to jemu
njeje dosahało. Ně, hišće wjace je chcył měć! Nahrabny
być pak so njesłuša. Tohodla je sej puki dostał. Hakle potom
je rozumił. Ženje wjace njeje po prošnju chodźił.

Rjana a hrozna džowka

po serbskej bajce Jadwiga Kaulfürstowa

powědar

hraja: nan • macocha • Katka, rjana džowka • Marka, hrozna džowka • ranca • kobła • holcy • bur • honač

powědar: Běše raz muž. Wón měješe rjanu džowku, kiž rěkaše Katka. Jeho žena pak bě jemu wumřěła. Tohodla woženi so z druheje žonu. Wona měješe tohorunja jednu džowku, Marku. Ta pak bě hrozna.

Jednoho dnja praji žena k swojemu mužej:

macocha: My njemóžemy wšitcy w tutym małym domčku bydlić. Twoja džowka, Katka, dyrbi lěto a džen k burej džělać hić!

powědar: Mužej drje so to njelubješe, ale wón sčini, kaž jemu žena kazaše. Zawoła sej swoju džowku (*přikiwnje sej Katku, wona přinǵže*), pokaza jej puć a rozžohnowa so z njej. (*ju wobjima – Katka woteǵže*)

Katka: (*přinǵže k rancy*) Luba ranca, pušć mje nimo. Dyrbju k burej lěto a džen džělać hić.

ranca: Prošu podrapaj mje, holčka! Hdyž pónǵžeš domoj, darju ći rjane prosatko.

Katka: Nó derje, ja će podrapam. (*drapa*) Nětko pak dyrbju dale. (*dže dale – přinǵže ke koble*)

Luba kobła, pušć mje nimo. Dyrbju k burej lěto a džen džělać hić.

kobła: Prošu podrapaj mje, holčka! Hdyž pónǵžeš domoj, darju ći rjaneho žřěbca.

Katka: Nó derje, ja će podrapam. (*drapa*) Nětko pak dyrbju dale. (*dže dale – přinǵže k holcam, kiž w rěce płat tunkaja*)

Lube holcy, prošu pušćće mje nimo. Dyrbju k burej lěto a džen džělać hić.

holcy: Prošu pomhaj nam płat płokać! Hdyž pónǵžeš domoj, darimy ći hromadu płatu.

Katka: Nó derje, ja wam popomham. (*płoka*) Nětko pak dyrbju dale.

- (*přińdže k burej*)
 Luby buro, chcu pola tebjě lěto a dzeń džěłać.
- bur:* Z kim chceš jěsć – z kóčkami abo z ludźimi?
- Katka:* Z kóčkami chcu jěsć. (*dóstanje škličku z dobrej jědžu*)
- bur:* Z kim chceš spać – z kóčkami abo z ludźimi?
- Katka:* Z kóčkami chcu spać. (*bur poskići lóžko*)
- powědar:*** Lěto a dzeń je holčka pilnje pola bura džěłała. Potom smědžeše zaso domoj. Bur pak chcyše holčku za jeje džěło mytować.
- bur:* Kajku křinju chceš jako džak za twoje pilne džěło měć – nowu abo staru?
- Katka:* Ja chcu staru křinju měć. (*wočini křinju – so wjeselo*) Ow, telko slěbra a złota! Džakuju so! (*poda burej ruku*) Božemje! (*kiwa a woteńdže – po puću zetka holcy*)
- holcy:* Před lětom a dnjom sy nam pomhała. Tu maš naš džak. (*Katka dóstanje płat – podžakuje so a dže dale*)
- kobła:* Před lětom a dnjom sy mi pomhała. Tu maš mój džak. (*Katka dóstanje žrěbjo – podžakuje so a dže dale*)
- ranca:* Před lětom a dnjom sy mi pomhała. Tu maš mój džak. (*Katka dóstanje prosatko – podžakuje so a dže dale*)
- honač:* (*widži zdaloka holčku přińć – woła*) Kikerahi! Naša pilna džowka Katka je domoj ze samym slěbrom a złotom!
- powědar:*** Holčka doma wjesele powědaše, što bě wšitko dožiwiła. (*pokazuje dary*)
Druha džowka, Marka, pak jej zawidža. (hroznje hladajo připoslucha) Tež wona chcyše tajke bohatstwo měć.
 Tuž so rozžohnowa a poda so na puć.
 (*džowka woteńdže*)
- Marka:* (*přińdže k rancy*) Hłupa ranca, pušć mje nimo. Dyrbju k burej lěto a dzeń džěłać hić.
- ranca:* Prošu podrapaj mje, holčka! Hdyž póńdžeš domoj, darju ći rjane prosatko.
- Marka:* Staraj so sama! (*dže dale – přińdže ke koble*)
 Hłupa kobła, pušć mje nimo. Dyrbju k burej lěto a dzeń džěłać hić.
- kobła:* Prošu podrapaj mje, holčka! Hdyž póńdžeš domoj, darju ći

- rjaneho žrěbca.
- Marka:** Staraj so sama! (*dže dale – přińdže k holcam*)
Ej, wy holcy, puščće mje nimo. Dyrbju k burej lěto a džen džěłać hić.
- holcy:** (*tunkaja w rěce płat*) Prošu pomhaj nam płat płokać! Hdyž pónďžeš domoj, darimy či hromadu płatu.
- Marka:** Starajće so same! (*dže dale – přińdže k burej*) Buro, chcu pola tebe lěto a džen džěłać.
- bur:** Z kim chceš jěsć – z kóčkami abo z ludźimi?
- Marka:** Z ludźimi chcu jěsć! (*dóstanje pokrutu sucheho chłěba – čaha hrozne mjezwočo*)
- bur:** Z kim chceš spać – z kóčkami abo z ludźimi?
- Marka:** Z ludźimi chcu spać! (*bur poskići twjerde lěhadło – holca čaha hrozne mjezwočo*)
- powědar:** **Lěto a džen bě holca pola bura džěłała. Potom smědžeše zaso domoj. Bur woprašo so holčku:**
- bur:** Kajku křinju chceš měć – nowu abo staru?
- Marka:** Ja chcu nowu křinju měć. (*wočini křinju – so grawajo*) Ii, to su tola lute hady a krokawy! (*holca spěšnje křinju začini – woteńdže bjez rozžohnowanja – po puću zetka holcy*)
- holcy:** Před lětom a dnjom njejsy nam pomhać chcyła. Tu maš naš džak. (*Katku z płatom bija – wona čěka*)
- kobla:** Před lětom a dnjom njejsy mi pomhać chcyła. Tu maš mój džak. (*Katku kopnje – wona čěka*)
- ranca:** Před lětom a dnjom njejsy mi pomhać chcyła. Tu maš mój džak. (*čěri za Katku – wona čěka, běži k maćeri a so pola njeje wupłaka*)
- honač:** Kikerahi! Naša hrozna džowka je domoj z lutymi hadami a krokawami!

Spěšna žaba

po serbskej bajce

hrajetej: liška • žaba

liška: Žaba, dži přeč. Chcu so napić. – Dži přeč abo ja će šlapnu.

žaba: Njehordž so tak, liška. Ty mje nješlapnješ. Ja sym tak a tak spěšniša hač ty! Kwak.

liška: *(směje so hordže)* Spěšniša hač ja!

žaba: Sym woprawdže spěšniša hač ty! Móžeš mi wěrić, kwak, kwak!

liška: Pój, chcemoj napřemo do města běžeć. Potom widźimoj, što je spěšniši!

(liška so wobroći – žaba skoči jej spěšnje na łopuš – liška běži a běži)

Tam je hižo město! *(zastanje – hlada wospjet dopředka a dozady)*

Hdže drje žaba nětko je?

žaba: *(skoči z łopuše – liška chce dale běžeć – nadobo so žaby dohlada)*

Kwak, kwak. Sy skónčnje doběžała? Sym hižo w měsće była.

Tam sym na tebje čakała. A nětko du domoj. Myslach sej, zo docyła wjace njepřindžeš.

Hórčanske lutki proša wo džěžu

po serbskej powěsći Jadwiga Kaulfürstowa

1. powědar • 2. powědar

hraja: tři lutki • Budarjec nan • Budarjec mać

powědar 1: Zawěsće sće hižo raz wo lutkach slyšeli – wo małych wjesołych čłowječkach, kiž bydlachu na polach abo w hórkach. Wosebje chudym ludžom běchu dobri a pomhachu jim raz tam, raz tu.

powědar 2: Wšelake powěsće so wo nich powědaja. Tak na přikład wo tym, kak lutki we wjesce Hory pola Wojerec k Budarjecom chodžachu.

powědar 1: Ach, hišće něšto chcych wam prajić: Sće wědzeli, zo mějachu Hórčanske lutki wosebitu, swójsku rěč? Ale słuchajće sami:

powědar 2: Budarjec nan a mać bydleštaj blisko małeje hórki. K nimaj chodžachu sej lutki džěžu požčować. Wy njewěsće, što džěža je? Nó, podołhojte drjewjane sudobjo, w kotrymž su ludžo w starych časach čěsto za chlěby měšeli!

(Budarjec nan a mać sedžitaj za blidom, při sebi mataj džěžu a chlěbowu łopatu)

mać: Ach mužo, skónčnje je wječor. Pilnaj smój džensa bytoj!
Tola k wječeri wjele nimamoj. *(přinjesje kusk sucheho chlěba)*

nan: *(za blidom sedžo)* Pst, poskaj!

lutki: *(wołaja zдалoka)* Njepřiwjazajće wašeho njepsyka, hewak nas njekusnje!

nan: *(wjesele)* Lutki tu zaso su!

mać: *(lutki klepaja wo durje – mać pušći je do domu)* Witajće k nam, lube lutki!

lutk 1: My njechamy měć wašu njedžěžu!

lutk 2: My njechamy měć wašu njełopatu!

lutk 3: My njechamy wam přinjesć naš njechlěb!

nan: Ale rady wam naju džěžu damoj!

mać: A łopatu za chłěby tež! (*lutki wozmu a woteńdu – nan a mać
za nimi kiwataj – lehnjetaj so spać*)

nan: (*k maćeri*) Spi strowa.

mać: (*k nanej*) Spi strowy.

powědar 1: Hać drje lutki swoje slubjenje dodźerža? Přinjesu wone nanej a maćeri woprawdže chłěb, kaž su prajili? Hižo jónu, jako njeměještaj wjace ničo k jědźi, su lutki jeju wopytali. Kaž prjedy runje. A přichodny dzeń rano ležeše chłěb na blidze. Ale poskajće! Sće wy tež runje něšto zasłyšeli? (*lutki přińdu čicho po palcach – so wobhladuja – połoža dźěžu a łopatu na blido – do dźěže połoža chłěb – wjesele skakotaja – pohladaja na spjaceju nana a mać – z porstom na hubje mjelčo woteńdu*)

nan: (*wotući, trěje sej woči – pohlada na blido – skoči z łoža*)

Žona, spěšnje stań! Hladaj tola. Lutki běchu w nocy tu!

mać: (*přiběži*) Je to móžno? Lutki su nam dźěžu a łopatu přinjesli. A k tomu hišće cyły chłěb! Skónčnje móžemoj so najěsć! (*wjesele zarejujetaj – wotłamataj sej skórku a jěstaj*)

Pokład lutkow w Košinskej horje

po serbskej powěsći Jadwiga Kaulfürstowa

powědar

hraja: tři lutki • wowčer

powědar: Wěsće wy, hdže Zły Komorow leži? Tam w bliskosći, pola Hóznje, při Košinskej horje, paseše wowčer přeco swoje wowcy. A tutón wowčer měješe dobrych přecelow – lutki. Znajeće wy lutki, tych małych čłowječkow, kiž přeco w škórničkach chodža? A na hłowje maja tajku wisatu čapku. Wone pomhachu wowčerjej wowcy pasć a hrajkachu sej z jeho jehnatkami.

lutk 1: *(k lutkomaj, tak zo wowčer njesłyši)* Wowčer so stajnje tak lubje wo swoje wowcy stara. Chcemy jemu jedne wjeselo činić?

lutk 2: Haj. Darimy jemu drohoćinki z našeho pokładej.

lutk 3: *(k wowčerjej)* Wowčerjo, ty sy k nam lutkam přeco tak dobry. A k swojim wowcam tež. Tohodla mamy překwapjenku za tebe! Pój z nami sobu na horu.
(běža jedyn za druhim, najprjedy lutki, potom wowčer – před durjemi z kwětkami zastanu)

lutk 1: Tu je zachod k našemu pokładej. Z njeho chcemy či něšto darić.

lutk 2: A tu su tři kwětki. Jedna z nich je kluč k pokładej.

lutk 3: Dwě kwětce dyrbiš wotšćipnyć. Klučikowu kwětku pak dyrbiš stejo wostajić.

wowčer: *(wobhlady sej kwětki)* Ale kotra z kwětkow je kluč?
(pohlada so prašejo na lutki – wija z hłowu a sukaja z ramjenjemi)
Tak wotšćipnu sej tutu kwětku – a tutu. Třeću pak zwjertnu kaž klučik. *(spyta durje wočinić, wostanu pak zamknjene)*

lutk 1: Ow jej, zle je!

lutk 2: Sy klučikowu kwětku wotšćipnył!

lutk 3: Ženje wjace njebudže čłowjek směć naš pokład widžeć!
(*lutki dźerža sej hłowu a čekaja – wowčer zrudnje płaka*)

powědar: Haj, wopačnu kwětku je wowčer wotšćipnył. Wón njeje zbožo měł. Žadyn dźiw, zo bě nětko zrudny. Jenički raz su chcyli lutki čłowjeka do swojeho pokłada pušćić. Ale to so njeje radžiło. Tohodla njejsu lutki ženje wjace nikomu ničo wo svojim pokładze prajili. A niktó njeje ženje wjace te potajne durje z třomi kwětkami widzał.

Lutki a Bukowski zwón

po serbskej powěsći Jadwiga Kaulfürstowa

*hraje: powědar
sydom lutkow*

powědar: Sće hižo raz lutka widželi? Zawěsće nic. Abo snano tola? Něhdy wšak bydleše we Łužicy jara wjele lutkow. Ale potom so sta, zo nihdže wjace žane njeběchu. Poskajće, što bě so stało:

Běše to w času, hdyž su Serbja započinali cyrkwy twarić. W Bukowje, pola Zleho Komorowa, tam natwarichu sej jednu z přenich cyrkwjow. Kóžda cyrkej ma tola jednu wěžu. A na wěži – što tam wisa? – Cyle prawje: zwón. A tón zwoni kóždu hodžinu a ke wšěm kemšam. Tak tež w Bukowje. (zwón zwoni)

wšitcy: (dołhož zwoni, sej pišćo wuši zadžerža) Aw-jaw-jaw! Aw-jaw-jaw!

lutk 1: Tajka hara!

lutk 2: Mje hižo wuši bola!

lutk 3: Ja tute zwonjenje njewutruju!

lutk 4: Dyrbimy něšto přećiwo tej harje činić!

lutk 5: Dyrbimy zwón zadžeržeć!

lutk 6: Ja wěm: Wuhrjebamy kamjeń a z nim rozbijemy zwón!

lutk 7: Tuž do džěła! (ze swojimi łopaćemi wurywaja wulki kamjeń – po něčim pomałšo, z popušćacyimi mocami)

lutk 1: Tajke ćežke džěło!

lutk 2: Ryjemy a ryjemy ...

lutk 3: ... ale kamjeń leži hišće hłuboko w zemi.

lutk 4: Ja wjace njemóžu. (wučerpany so sydnje – dalši lutk runje tak)

lutk 5: A te zwony dale zwonja. Ja tu haru njewutruju!

wšitcy: (džerža sej wuši) Aw-jaw-jaw!

lutk 6: Pójće, dyrbimy kamjeń wuzběhnyć!

wšitcy: Haw-ruk, haw-ruk!

lutk 7: To ničo njebudže. Kamjeń so ani njehibnje.

- lutr 1:* Tak zwón rozbić njemóžemy.
lutr 2: To rěka, zo budže zwón dale wótře zwonić.
lutr 3: Hdyž to njewutrajemy, dyrbymy na přeco přech hić.
lutr 4: Dyrbymy tam hić, hdžež zwony nimaja.
lutr 5: Škoda, ale tu njewutrajemy. (*lutki woteńdu z brěmješkom na ramjenju*)
powědar: Lutki běchu słaby ludźik. Kak bychy chcyli zwón z wulkim kamjenjom rozbić? Ale zwony na cyrkwi tola přeco dale zwonjachu. Kóždu hodžinu. Ke wšěm kemšam. Tak so sta, zo lutki z kraja cyrkwjow a zwonow čekachu. A bórže njeběchu wjace we Łužicy widžane.

Šwinjo, huso, koza a wjelk

po serbskej bajce

powědar

hraja: swinjo • huso • koza • wjelk

powědar: Swinjo, huso a koza chcychu sej kóždy swoju chěžku natwarić, zo móhli w zymje w ćopłym bydlić. Wjelk pak bě jara lěni. Wón njechaše sej žanu chěžku twarić.

wjelk: *(druhim přihladujo pase lěnjeho – wuje)* Hdyž budže zyma, přińdu so k wam zwohrěwać!

powědar: Swinjo wury sej dorny a lehny so do nich. Huso naskuba sej pjerjo a sydney so do njeho. Koza nazběra sej drjewo a natwari sej z njeho krutu chěžku. *(doporučenje: papjercowe kisty jako chěžki wužiwać a z wotpowědnym materialom wukłasć)*

Bórze na to bě wulka zyma. Wjelk po cyłym čěle dyrkotaše a bě jara hlódny. Tohodla džěše k druhim zwěrjatam.

wjelk: *(wuje)* Kmótrje swinjo, pušć mje nutř, prošu!

swinjo: *(korči)* Ja će do chěžki njepušću!

wjelk: *(wuje)* Prošu!

swinjo: *(korči)* Ničo njebudže!

wjelk: Jeli mje nutř njepušćiš, powalu ći chěžku! *(čumpa chěžku)*
Hawruk, hawruk! *(powali chěžku – zežerje swinjo)* Ham!
(swinjo z rubiškom zakryć/njewidžomne sčinić – wjelk so lehne, džerži sej spokojnje brjuch – smorčo wusnje – wotući)
Tak, a nětko póńdu kmótru husycy wopytać! *(dže k jeje chěžce)*
(wuje) Kmótra husyca, pušć mje nutř, prošu!

huso: *(gagoce)* Ja će do chěžki njepušću!

wjelk: *(wuje)* Prošu!

huso: *(gagoce)* Ničo njebudže!

wjelk: Jeli mje nutř njepušćiš, powalu ći chěžku! *(čumpa chěžku)*
Hawruk, hawruk! *(powali chěžku – zežerje huso)* Ham!
(huso z rubiškom zakryć/njewidžomne sčinić – wjelk so lehne, džerži sej spokojnje brjuch – smorčo wusnje – wotući)
Tak, a nětko póńdu kmótru kozu wopytać! *(dže k jeje chěžce)*
(wuje) Kmótra koza, pušć mje nutř, prošu!

koza: (mjakota) Ja će do chěžki njepušču! (mjakota)
wjelk: (wuje) Prošu!
koza: (mjakota) Ničo njebudže! (mjakota)
wjelk: Jeli mje nutř njepuščiš, powalu či chěžku!
(spyta chěžku powalić) Hawruk, hawruk! (pozastanje – ruce
do paže – wije z głowu – dalši pospyt) Hawruk, hawruk!
(so widžomnje mjerza – porst přemyslujo k hubje – ze spěšnej
gestu pokazowak do wysokosće)
Kmótra koza, jutře budže w Rakecach hermank. Chcemoj tam
hić?

koza: (mjakota) Hermank? W Rakecach? (mjakota) Haj, tam móžemoj
hić. (mjakota)

powědar: Koza rano zahe stany, běžeše na hermank a kupi sej tam
dóńcu. Z njej chwataše zaso domoj.
Ale w samsnym času běžeše wjelk na hermank. Wón bě so
kusk zakomdźił. Koza jeho zdaloka wuhlada. Skoku wodžě
so z dóńcu. Wopuš hišće won kukaše. Wjelk přihna, počucha
a wotkusny jej wopušku.

wjelk: Hmmm, hrymzlte, hrymzlte, su te koruški dobre! Ale ja wšak
nimam chwile. Na hermanku je kmótra koza, ta je hišće wjele
lěpša. Tuž dyrbju dale. (běži přeč)

koza: Ow, tak je derje. Za tu wotkusnjenu wopušku pak budžeš
čerpjeć! (běži domoj – zwari sej w hornu přeco zaso krop
– naliwa jón do dóńcy)

wjelk: (pyta na druhim kóncu jewišća za kmótru – so widžomnje mjerza)
Daloko a šěroko žana koza! (džerži sej brjuch – wuje) Sym ja
hlódny! (běži ke kozynej chěžce)
Kmótra koza, čehodla njejsy na hermanku byla?

koza: (mjakota) To će ničo njestara!

wjelk: (wuje) Kmótra koza, pušć mje nutř!

koza: Ja će nutř njepušču. (mjakota) Ty mje zežerješ!

wjelk: (wuje – njewinowaće) Božedla! Mi je jenož jara zyma.

koza: (mjakota) Dočakaj chwilk. Nimam hišće wodu wotwarjenu.

wjelk: (wjesele, k sebi prajo) Ow, to budže kwasna jědź! A renje ćopło.

koza: (mjakota) Nó, da pój! (wusypnje z dóńcu módre židžane rubiška
[= krop] na wjelka)

- wjelk:* (wuje) Aw, tajka horca woda! (wuje) Aw, tajka horca woda!
(žałosći) Aw-jaw-jaw! (běži z jewišća – koza za nim hlada
a so wjeseli – dže za wjelkom z jewišća a wróci so z kožuchom
– położy jón do chěžki – lehnje so na njón a wusnje)
- powědar:* Zlě je so wjelkej zešlo. Ale hinak sej njeje zaslužil. Skónco-
wał je chěžce swinjeća a husycy. A šlapnył jeju je. Koza pak
je so wobarała. Za to měješe nětko šwarny wjelči kožuch
do zymy.

Nopawa ma narodniny

po powědančku Elizabeth Shaw Jadwiga Kaulfürstowa

powědar

hraja: *nopawa • law • elefant • pelikan • nosorohač • myška*

powědar: Běše raz nopawa. Cyłe lěto wjeseleše so na swoje narodniny.

Skónčnje bě tak daleko. Hdyž rano wotući, sej mysleše:

nopawa: *(so načahuje – wjesele)* Džensa mam ja narodniny! Hač drje přinǵdže mi něchtó zbožo přeć? Přēju sej tak jara čerstwu solotej!

powědar: Na přenjeho hosća njetrjeba nopawa dołho čakać.

Hižo widži zdaloka lawa k sebi chwatać.

law: Dobry džeń, luba nopawa. Wjele zboža k narodninam! Sym ći něšto rjaneho sobu přinjesť: čwak dobrego mjaso. *(so woblizuje)*

nopawa: *(wjesele)* Džakuju so za zbožopřeća. *(zrudnje)* Jenož – mjaso rady njejem. Najradšo jem čerstwu solotej. Ale móžeš mjaso rady sam zjěšć.

law: To pak je džiwnje, zo mjaso rady njeješ. Mi mjaso jara słodži. *(sydnje so a jě – nopawa zrudnje přihladuje)*

Nó derje. Pónǵdu zaso domoj. Božemje, luba nopawa. Přēju ći rjane narodniny. *(woteńǵdže – nopawa zrudnje za nim kiwa)*

elefant: *(k nopawje došedši)* Dobry džeń, luba nopawa. Wjele zboža k narodninam! Sym ći něšto rjaneho sobu přinjesť: wodu ke kupanju! *(pokazuje hordže wulku šklu)*

nopawa: *(wjesele)* Džakuju so za zbožopřeća. *(zrudnje)* Jenož – wodu rady nimam. Najradšo mam čerstwu solotej. Ale móžeš so rady sam we wodže wukupać.

elefant: To pak je džiwnje, zo wodu rady nimaš. Ja so rady we wodže kupam. *(sydnje so do šklě a so z wjeselom „kupa“ – nopawa zrudnje přihladuje)*

Nó derje. Pónǵdu zaso domoj. Božemje, luba nopawa. Přēju ći rjane narodniny. *(woteńǵdže – nopawa zrudnje za nim kiwa)*

- pelikan:* *(přińdže k nopawje, hlada hišće za elefantom, kiž jej kiwa)* Dobry džeń, luba nopawa. Wjele zboža k narodninam! Sym ći něšto dobre sobu přinješ! Pohladaj! *(džerži jej měšk z rybu)*
- nopawa:* *(wjesele)* Džakuju so za zbožopřeća! *(pohlada poľna nadžije do měška – wučehnje rybu – hlada zrudnje)* Jenož – rybu rady njejem. Najradšo jem čerstwu solotej. Ale móžeš rybu rady sam zješć.
- pelikan:* To pak je džiwnje, zo rybu rady njeješ. Mi ryba jara słodži. *(sydnje so a jě – nopawa zrudnje přihladuje)*
Nó derje. Póńdu zaso domoj. Božemje, luba nopawa. Přeu ći rjane narodniny. *(woteńdže – nopawa zrudnje za nim kiwa)*
- nosorohač:* *(přińdže k nopawje, hlada hišće za pelikanom)* Dobry džeń, luba nopawa. Wjele zboža k narodninam! Sym ći něšto rjaneho sobu přinješ! blóto! *(přepoda jej hordže šklu)*
- nopawa:* *(wjesele)* Džakuju so za zbožopřeća. *(zrudnje)* Jenož – blóto rady nimam. Najradšo mam čerstwu solotej. Ale móžeš so rady sam w blóće wuwaleć.
- nosohorač:* To pak je džiwnje, zo blóto rady nimaš. Ja so rady w blóće walam. *(sydnje so do šklě a so z wjeselom „w blóće wuwala“ – nopawa zrudnje přihladuje)*
Ow, je hižo pozdže! Póńdu zaso domoj. Božemje, luba nopawa. Přeu ći rjane narodniny. *(woteńdže – nopawa zrudnje za nim kiwa)*
- nopawa:* *(zrudnje)* Božemje!
- powědar:* **Nosorohač docyła wjace njesłyši, kak so nopawa rozžohnuje. Nopawa pak wostanje zrudna sama doma. *(nopawa sedži zrudna na stólčku, hłowu wo ruce zeprětu)* Słónčko počina so hižo chować. Jeje narodniny su potajkim skoro nimo. Telko přecelow je ju wopytało. To wšak je rjenje. Ale swoju solotej njeje dóstała. Při tym bě so tak jara na nju nadžijała. *(nopawa počina mjelčo plakać)* Takle zrudna sedžo nadobo něšto słyši. *(nopawa nastaja wuši, wobhladuje so)* Što drje to bě?**
- myška:* Pip, pip, luba nopawa! Spiš ty hižo? *(suwa wulki darik před sobu)* Wjele zboža k narodninam! Sym ći něšto rjaneho sobu přinješ! Pohladaj! *(přepoda jej pakćik)*

nopawa: (zrudnje, sej sylzy trějo) Džakuju so za zbožopřeća. Što je w pakćiku?

myška: (wjesele, njesćerpnje) Pohladaj!

nopawa: (skedźbliwje pakćik wočinja – wučehnje solotej – cyle zbožownje) Wulka, čerstwa solotej! Luba myška, ty wěš, što mje najbóle wjeseli!

(nopawa z myšku zarejuje, při tym „Trala-lala-la ...“ spěwajo – myška woteńdže – nopawa so sydnje a jě solotej) Nětko sym tola hišće dobru solotej k narodninam dóstała.

(zasonjena) To běchu moje najrjeńše narodniny!

(lehnje so spać – myška ju zawodžěje – nopawa wusnje zbožowna)

Pokład w Łubijskej horje

po serbskej powěsći Jadwiga Kaulfürstowa

powědar

hraja: *mać • syn (abo klanka) • štyrjo ryčerjo • tři mudre žony*

powědar: Před dołhim časom běše raz žona. Wona džěše na Łubijsku horu jahodki šćipać. Při sebi měješe swojeho małego synka. Tak wona sedžo jahodki šćipa. Wona šćipa a šćipa. Při tym pak njepytne, kak počina so ćmičkać. *(hlada wokoło so a na wjerch – stanje – wuklepa sej šórcušk)*

žona: Nětko pak dyrbimoj spěšnje domoj! *(błudži wokoło, w jednej ruce synka, w druhej karančk z jahodkami)*

powědar: Ale pócmje njenamakataj žona a synk wjace puć domoj. Je hižo po połnocy, jako přeco hišće po lěsu błudźitaj. *(zwón wotbije)*

Nadobo wuhlada žona wosrjedź lěsa wulke wočinjene wrota. Tute wjedu do hory. Tam swěći swěca. Žona stupi přez wrota do hory – a je nadobo we wulkej prózdnjeńcy. Kak pak so wona džiwa!

žona: *(so džiwajo nad blidom z drohoćinkami)* Oh, hladaj, synko! Telko złota hišće ženje widžała njejsym! *(dohlada so na ryčerjow, kiž po boku steja)* Pst, to su ryčerjo. Woni spja. *(ryčerjo wotuća – počínaja so hibać – widža žonu – přińdu połni wočakowanja k njej)*

1. ryčer: Daruja sej Serbja přeco hišće čerstwe chłěby?

žona: Haj, Serbja daruja sej přeco hišće čerstwe chłěby.

2. ryčer: Lětaja po Łužicy přeco hišće tajke šćekotate ptački z dołhimi łopušemi?

žona: Haj, sroki lětaja přeco hišće po Łužicy.

3. ryčer: Škoda, da dyrbimy hišće dale čakać.

4. ryčer: Žona, směš sej drohoćinku sobu wzać.

- žona:** Ow, džakuju so! (*sadži synka na blido – nabjerje sej ruce poľnej drohoćinkow – k synkej*) Dočakaj tu wokomik. Donjesu wěcy před durje. Potom po tebe přińdu.
(*woteńdže – w tym wokomiku wotbije přenja hodžina – durje so začinja – wołajo*) Ně! Woćinće! Synko, luby synko mój!
(*pušči falu a drohoćinki so wusypaja – pyta za zachodom do hory – padnje na kolena a płaka – po chwilce stanje a woteńdže*)
(*na jewiščo přińdu tři mudre žony – žona = mać k přenjej*) Mudra žona, pomhaj mi! W horje je mój synk. Kak jeho wuswobodžu?
- 1. mudra:** Je mi žel, njemóžu ći pomhać.
- žona:** Škoda. (*k přichodnej žonje*) Mudra žona, pomhaj mi! W horje je mój synk. Kak jeho wuswobodžu?
- 2. mudra:** Je mi žel, njemóžu ći pomhać.
- žona:** Škoda. (*k přichodnej žonje*) Mudra žona, pomhaj mi! W horje je mój synk. Kak jeho wuswobodžu?
- 3. mudra:** Za lěto dži zaso w samsnym času na horu. Snano maš zbožo.
- žona:** Džakuju so, luba žona, za twoju radu!
- powědar:** **Cyłe dołhe lěto žona čakaše. Potom pak džěše zaso na Lubijsku horu, tam, hdžež bě před lětom do hory zastupiła. A woprawdže: Jako cyrkwinski zwón poľnóć wotbi (zwón bje), woćinichu so zaso wrota. (wrota so woćinja – widžeć je blido z drohoćinkami – na blidže sedži přeco hišće synk)**
- žona:** (*wjesele wołajo*) Synko, luby synko mój! (*wozmjje jeho – běži z nim z hory won*) Skónčnje će zaso mam. Nětko pak spěšnje domoj!
- powědar:** Žona widžeše jenož hišće swójeho synka. Kruće jeho k sebi tľóćeše. Złoto a drohoćinki pak běchu jej wšojedne. Wo pokładže w Lubijskej horje nochcyše ženje wjace ničo słyšeć a widžeć.

Złote kubło

po serbskej bajce

powědar

hraja: nan • Měto • Kito • žaba • Mětowa njewjesta •
Kitowa njewjesta

powědar: Běše něhdy stary muž. Wón měješe złote kubło. To bě rjany, nowy dwór. A muž měješe dweju synow. Hdyž bě zestarił, chcyše swoje złote kubło jednemu ze swojich synow přepodać.

nan: Měto, Kito, pójtaj raz sem! Dyrbju rozsudzić, što złote kubło dóstanje. Tohodla mam nadawk za waju: Přinjestaj wot swojeje njewjesty pjeršćen. Štóz přinjese rjeńši pjeršćen, dóstanje moje złote kubło.

Měto: Jednora wěc! Mam njewjestu. Woprašam so ju. (*běži wjesele preč*)

(*Kito stupi zrudny na bok – plaka – přiskaka žaba*)

žaba: Kwak, kwak. Čehodla tak jara plakaš, hólčko?

Kito: Nan chce mojemu bratrej abo mi złote kubło dać. Štóz wot swojeje njewjesty rjeńši pjeršćen přinjese, je dóstanje. Ja pak njewjestu nimam.

žaba: Kwak, njeplakaj. Pomham či. (*wučehnje rjany pjeršćen a da jón Kitej*)

Kito: Oh! Tajki rjany pjeršćen. Džakuju so či, žaba! (*žaba woteńdže – nan a Měto přińdžetaj*)

nan: Měto, pokazaj, što maš! (*Měto přepoda zezawu rynku*) Što, zezawu rynku? (*wije z hłowu*) Kito, pokazaj, što maš! (*Kito přepoda pjeršćen*) Haj, to je rjany pjeršćen. Tón so blyšći! Mam pak hišće druhi nadawk za waju: Přinjestaj wot swojeje njewjesty rubiško. Štóz přinjese rjeńše rubiško, dóstanje moje złote kubło.

Měto: Jednora wěc! Mam njewjestu. Woprašam so ju. (*běži wjesele preč*)

(*Kito stupi zrudny na bok – plaka – přiskaka žaba*)

žaba: Kwak, kwak. Čehodla tak jara plakaš, hólčko?

- Kito:* Nan chce mojemu bratrej abo mi złote kubło dać. Štóż wot swojeje njewjesty rjeńše rubiško přinjese, je dóstanje. Ja pak njewjestu nimam.
- žaba:* Kwak, njeplakaj. Pomham ći. *(wućehnje rjane rubiško a da je Kitej)*
- Kito:* Oh! Tajke rjane rubiško. Džakuju so ći, žaba! *(žaba woteńdže – nan a Měto přińdžetaj)*
- nan:* Měto, pokazaj, što maš! *(Měto přepoda njerjanu lapu)* Što, stare hadrješćo? *(wije z hłowu)* Kito, pokazaj, što maš! *(Kito přepoda rubiško)* Haj, to je rjane rubiško. Te so blyšćí! Mam pak hišće třeći nadawk za waju: Přinjestaj mi swoju njewjestu. Štóż přinjese rjeńšu njewjestu, dóstanje moje złote kubło.
- Měto:* Jednora wěc! Mam njewjestu. Woprašam so ju. *(běži wjesele preč)*
(Kito stupi zrudny na bok – płaka – přiskaka žaba)
- žaba:* Kwak, kwak. Čehodla tak jara płakaš, hólčko?
- Kito:* Nan chce mojemu bratrej abo mi złote kubło dać. Štóż rjeńšu njewjestu přiwjedže, je dóstanje. Ja pak njewjestu nimam.
- žaba:* Kwak, njeplakaj. Pomham ći. *(přiwjedže rjanu njewjestu – přepoda ju Kitej – položi jej njerjany płášć přez ramjeni)*
- Kito:* Oh! Tajka rjana njewjesta. Džakuju so ći, žaba! *(žaba woteńdže – nan a Měto přińdžetaj)*
- nan:* Měto, pokazaj swoju njewjestu! *(Měto zawoła swoju njewjestu, kotraž je čmowa, njerjana woblečena, ma pak rjany płášć přez ramjeni položeny)* A nětko zarejui ze swojej njewjestu! *(mócnje rejujetaj, tak zo rjany płášć wotpadnje – nan wije z hłowu)*
Kito, pokazaj swoju njewjestu! *(njewjesta stupi dopředka)*
A nětko zarejui ze swojej njewjestu! *(mócnje rejujetaj, tak zo njerjany płášć wotpadnje)* Haj, to je rjana njewjesta. Kito, ty dóstanješ kubło!
- Měto:* Što, Kito dóstanje kubło? Pój bratře, budžemoj losować!
- nan:* Ničo njebudže! Moje słowo płáćí! Kito ma złote kubło!

Kubočiki w Šešowskim młynje

po serbskej powěsći Jadwiga Kaulfürstowa

powědar

hraja: wotročk • młynk • cuzy • kubočiki

powědar: Šće hižo wo kubočikach slyšeli? Kubočiki, to su małe mužiki, kiž su w starych časach pola ludži doma za kachlemi bydlili. Su tak małe, zo móža so w jednym bunclu schować. A pilne wone su! W starych časach su najradšo chudym ludžom při ćežkim džěle pomhali.

Jednu powěsć wo tych serbskich kubočikach chcemy wam džensa powědać. Tuž poslušajće!

Před wjele, wjele lěta mi bě so w lěću jenož cyle zřědka dešćowało. W rěkach bě jenož mała woda. Tuž njeměješe woda móc, zo by młynske koła wjerćala. Tohodla njemóžachu młykojo w młynach zorno na muku mlěć. Jedneho dnja pak sta so w Šešowskim młynje sčěhowace:

wotročk: (*zaklepa*) Dobry dzeń, młynko. Tu njesu měchi ze zornom. Prošu namlěj mi ze zorna muku.

młynk: Ale kak dyrbyu mlěć? W rěce njeje woda. Bjez wody so młynske koło njewjerći. Hdyž so młynske koło njewjerći, njemóžu zorno mlěć.

cuzy: (*so přidruži*) Dobry dzeń, młynko. Ty mje njeznaješ. Ale dowol mi, zo či muku namlěju!

młynk: Kak chceš mlěć, hdyž so młynske koło njewjerći?

cuzy: Młynske koło budže so wjerćeć!

młynk: Ja či njewěrju. Ale spytaj swoje zbožo!

wotročk: (*k cuzemu*) Zapłaću či twoje džělo. Tu maš slěbornakaj!

cuzy: Džakuju so. Hnydom započinam džělać. Wój pak džitaj spać. Nichtó njesmě přihladować!

(*młynk a wotročk džetaj spać – k cuzemu přiběža kubočiki*

– hromadže zawjerća młynske koło – dalje kubočiki noša

mukowe měški, sypaja zorno z jednoho měška do druheho, mjetu)

(*wotročk wotući, stanje – skradžu wobkedžbuje kubočiki při džěle*)

kubołćik: (widźi wotročka – na njejo pokazuje) Tamle něchtó kuka!
(cuzy a kubołćiki wostaja wšitko stej a ležo a čekaja z jewišća)

wotročk: (zadźiwany) Aha! Kubołćiki su cuzemu młynkej pomhali!
(lehnje so zaso spać – swita)

młynk: (stanje – k wotročkej) Wotuć! Pój pohladać, hač je cuzy što namlěł. (džetaj a widźitaj, zo je džěl zorna zmlěty) To tola njeje móžno! Wón je woprawdže mlěł! Ale čehodla njeje wšitko přemlěł? Tu tola hišće někotre měchi ze zornom steja!

powědar: Na tute prašenje móžeše jemu wotročk wotmołwić.
Tón pak ničo njepraji. Wón wědžeše, zo bě sam wina:
Dokelž je kubołćikam při džěle přihladował. To pak je cuzy jasnje zakazał. Hdyž njeby tak wćipny był, by nětko cyłe zorno zmlěte było.
Cuzeho pak njeje ženje wjace ničtó widzał. A kubołćiki?
Te najskerje tež nic.

Što to je, sněh?

po němskim powědančku Wórša Šoćic

hraja: jěžik • zajac • wróna • kocor • žona

jěžik: (so načahuje, trěje sej spar z wočow) Skónčnje je ta dołha zyma nimo. Dołho, cyłu zymu, sym spa!

*zajac: (přinǵže a spěwa)
Kwětki, łuka, trawička
wjeseła mje zajaca.*

*jěžik: Dokelž z trawičkami, juch,
natykam sej połny brjuch.
(praji) Zajac Bobo je prawje měł: Trawa je lěpša hač sněh.
(je připosłuchał) Sněh? Što to je, sněh? (k zajacej) Zajaco,
praj mi prošu, što to je, sněh?*

*zajac: Ja nimam chwile, tebi to rozjasnić. Sněh – tón je běły.
(so skakotajo wotsali)*

*jěžik: Aha, sněh je běły. (so wobhladuje – pod štomom widži husace
kwětki) Tu je sněh! Ja sym sněh namaka!*

*wróna: (na štomje sedžo) Krraa, krraa, to tola žadyn sněh njeje! To su
husace kwětki. Ty njewěš, što je sněh, krrra?*

jěžik: Njewěm, što je sněh. Ale zajac je mi prajił, zo je sněh běły.

wróna: Krraa, sněh je běły – krraa – a sněh móže lětać. (wotleći)

*jěžik: Aha, sněh je běły a móže lětać. (w tym wokomiku wutřase žona
hłowak a z njeho wuleća pjerja – kocor přihladuje – jěžik wuhlada
lětaće pjerja) To je sněh! Ja sym sněh namaka!*

*kocor: Mjaw, to tola žadyn sněh njeje! To su pjerka z poslešća.
Ty njewěš, što je sněh?*

*jěžik: Njewěm, što je sněh. Ale zajac je mi prajił, zo je sněh běły.
A wróna je prajiła, zo móže sněh lětać.*

*kocor: (mjelčo) Pst, čicho! Schowaj so! Moja četa dže! (žona nalije
mloko do šklički – woteńdže – kocor přikiwnje jěžikey)*

jěžik: (pohlada do šklički – wjesele) To je sněh! Ja sym sněh namaka!

kocor: Ale jěžiko! To tola njeje sněh. To je mloko.

jěžik: (přesłapjeny) Škoda.

kocor: Woptaj, kak derje mloko słodži. (*sunje škličku k jěžikey*)
jěžik: Džakuju so. Ale mloko pić njesměm. Nam jěžikam wot mloka jara brjuch boli. Chcu radšo dale sněh pytać hić. Božemje, kocoro!

powědar: A tak chodžeše mały jěžik po swěće. Po puću zetka wjele zwěrjatow. Tola žane zwěrjo njemóžeše jemu sněh ani wopisać, ani pokazać.
Bórže pak bu zyma. Lisćo padaše ze štomow. Jěžik přihto-
waše sej swój zymski schow. Bórže počinaše zywać a zywać
... doniž sej njewusny. A jako spaše kruće swój zymski spar,
nańdže so wjele sněha. Jěžik spaše cyłu zymu. Hdyž skónč-
nje wotući, bě hižo nalěćo. Sněh pak bě wottał. Hač drje
budže jěžik zaso cyłe lěto podarmo za sněhom pytać?

Princesna pyta sej princa

po němskej bajce Wórša Šoćic

- powědar*
hraja: *princesna • princ Přechołódny • princ Přecorjany • princ Přecolóštny*
- powědar:** Běše jónu princesna. Wona bě rjana a bohata.
A tuta princesna pytaše nawoženju.
Jednoho dnja přijěcha na hród tołsty princ Přechołódny. *(w pozadku dupot koni)*
- princesna:** *(přiběži)* Luby princo Přechołódny, wzmi sej mje za žonu, prošu!
- princ Přechołódny:** Rady, z wulkim wjeselom. Ale sym přeco hlódny.
Zwariš mi dobre kulki a puding a ...?
- princesna:** Kulki warić? Puding warić? *(zrudnje)* Ně, to ja njemóžu.
- princ Přechołódny:** Tajku žonu, kotraž njemóže warić – tajku njetrjebam.
(wotjěcha)
(princesna płaka – dže sej po hornč – w nim měša a woptawa)
- powědar:** Princesna płakaše hórke sylzy. Potom pak wza sej kucharsku knihu a bórže warješe najlěpše jědže, nic jenož kulki a puding.
Jednoho dnja přijěcha na hród rjany princ Přecorjany. *(w pozadku dupot koni)*
- princesna:** *(přiběži)* Luby princo Přecorjany, wzmi sej mje za žonu, prošu!
- princ Přecorjany:** Rady, z wulkim wjeselom. Ale trjebam přeco rjanu drastu. Zešiješ mi somočany kabat?
- princesna:** Kabat zešić? *(zrudnje)* Ně, to ja njemóžu.
- princ Přecorjany:** Tajku žonu, kotraž njemóže šić – tajku njetrjebam.
(wotjěcha)
(princesna płaka – dže sej po płat a jehl – šije a stajnje zaso sej wudžětk wobhladuje)

powědar: Princesna plákaše hórke sylzy. Potom pak wza sej knihu za šíce – a bórze šiješe najrjeńšu drastu, nic jenož somóčane kabaty.
Jednoho dnja přijěcha na hród wjesoły princ Přecolóštny. (*w pozadku dupot koni*)

princesna: (*přiběži*) Luby princo Přecolóštny, wzmi sej mje za žonu, prošu! (*hordže*) Ja móžu warić a šić.

princ Přecolóštny: Mi je wšojedne, hač móžeš warić abo šić.
 Ale, princesna, móžeš žortne bajki bać?

princesna: Žortne bajki bać? (*zrudnje*) Ně, to ja njemóžu.

princ Přecolóštny: Tajku žonu, kotraž njemóže žortne bajki bać – tajku njetrjebam. (*chce wotjěchać*)

princesna: (*běži za nim*) Princo, princo, dočakaj prošu!

princesna: Słuchaj, luby princo Přecolóštny. Kak dyrbyu žortne bajki powědać móc? Ja tola nimam džěci, kotrymž móhla je bać.

princ Přecolóštny: To je wěрно, luba princesna. Maš prawje.
 (*so wótře směje*)

powědar: Princ Přecolóštny směješe so z cyłeje wutroby.
 A bórze swjećeštaj princ a princesna na hrodže wulki kwas. Jako so jimaj mały princ narodži, nawukny princesna žortne bajki bać. Tak běchu woni wjele lět zbožownje hromadže žiwi. A jeli njejsu so ze smjećom puknyli, tak směja so hišće džensa.

Mrowje, kački a pčoŕki

po serbskej bajce Jadwiga Kaulfürstowa

powědar

hraja: bur • Jurij • Jan • mrowje • kački • stražnik • šerjenje •
paduch • pčoŕki • hrabja • tři knježny

powědar: Něhdy steješe něhdže wosrjedź lěsa při haće hród. W nim šerješe. Ludžo powědachu, zo su tam zle duchi hrabju a jeho džowku zakuzłali. Blisko hrodu bydleše bur. Wón měješe dweju synow. Starši syn Jurij běše hordy a hruby. Młódsi syn Jan pak bě pomocliwy a luby. Jednoho dnja praji nan staršemu synej:

bur: Jurjo, wźmi sej konja. Jěchaj z nim na hród. Tam wuswobodź hrabju a jeho džowku z kuzła złych duchow!

Jurij: To sćinju z lochkosću! (*wotjěcha*)

powědar: Jurij nastaji so na puć. Wosrjedź lěsa přijěcha nimo mrowišća. Wón skoči z konja, hrabny hałzu a rozškara hromadu. Potom přijěcha k hatej. Na nim płuwachu kački. Jurij pak mjetaše do nich kamuški. Jako dojěcha na hród, zadžerža jeho stražnik:

stražnik: Što tu chceš?

Jurij: Što so hłupje prašeš? Chcu hrabju a jeho džowku z kuzła wuswobodzić.

stražnik: Tak lochko to njeje. Dyrbiš tři nadawki spjelnić. To je twój přeni nadawk: Tu mam lane symjo. (*wusyprnje je na zelene rubiško*) Sym je do trawy wusyprnył. Za hodžinu přińdu zaso. Potom měj wšitke symješka zezběrane. (*woteńdže*)

Jurij: Ja njebudu lane symješka zběrać. Sym tola burski syn! To pak je džěło za wotročka! (*lehnje so, pase lěnjeho, sej zahwizda*)

stražnik: (*přińdže*) Što, njejsy symješka zezběrał? (*wije z hłowu a suknje z ramjenjomaj*)

To je twój druhi nadawk: Tu mam šklički. (*zestaja je na wulke módre rubiško*) Sym je do hata pušćił. Za hodžinu přińdu zaso. Potom měj wšitke šklički z wody zwučahane. (*woteńdže*)

- Jurij:** Ja njebudu za škličkami do hata lězc. Sym tola burski syn!
To pak je džěło za wotročka! *(lehnje so, pase lěnjeho, sej zahwizda)*
- stražnik:** *(přińdže)* Što, njesy šklički z hata wučahnył? *(wije z głowu a suknje z ramjenjomaj)*
To je twój třeci nadawk: Dyrbiš jednu nóc bjez stracha tu na hrodže wutrac.
- Jurij:** Haj, to ja činju. Ja so ničeho njeboju! *(stražnik wije z głowu a suknje z ramjenjomaj)*
(ćmička so – Jurij lehnje so k spanju – nadobo wulka hara – Jurij třepota po cyłym čěle – přińdže šerjenje a jeho honi – hdyž swita, so šerjenje zminje – Jurij wozmje swojeho konja a jěcha spěšnje domoj)
- powědar:** To bě či nóc! Sće widželi, kak jara je so hordy Jurij šerjenjow bojał? A kak bě ze strachom na konju domoj smalił!
Bě wjesoły, zo njebě na hrodže žiwjenje přisadžił!
Nan pak so mjerzaše, zo njebě Jurij hrabju a jeho džowku wuswobodžił. Tohodla zawoła sej swojeho druheho syna:
- bur:** Jano, wzmi sej konja. Jěchaj z nim na hród. Tam wuswobodź hrabju a jeho džowku z kuzła złych duchow!
- Jan:** Derje, nano. Chcu so prócować. *(šwiknje so na konja)*
(přijěcha k mrowišću) Ale mrowički, što je wam wašu hromadu rozmjetał? Chcu Wam pomhać. *(skoči z konja – da hromadu zaso do porjadka)*
(přijěcha k hatej – ke kačkam, kiž sedža k sebi přitulene)
Ale kački, čehodla so tak chowaće? Tu maće kusk chłěba.
(zдалoka widži, kak paduch pčołkam měd kradnje)
Ej, ty paducho. Čiń, zo přeč přińdžeš! A wróc pčołkam jich měd! *(šwiknje so na konja – dojěcha k hrodej)*
- stražnik:** Što tu chceš?
- Jan:** Chcu hrabju a jeho džowku z kuzła wuswobodzić.
- stražnik:** Tak lochko to njeje. Dyrbiš tři nadawki spjelnić. To je twój přeni nadawk: Tu mam lane symjo. *(wusypnje je na zelene rubiško)*
Sym je do trawy wusypnył. Za hodžinu přińdu zaso. Potom měj wšitke symješka zezběrane. *(woteńdže)*
(Jan zornjatka zběra – za chwilk u přiběža mrowički)

- mrowički:* Ty sy nam pomhał. Tohodla chcemy tež tebi pomhać.
(zezběraja wšitke zornjatka do šklički a přepodaja ju Janej)
- Jan:* (wjesele) Džakuju so wam, lube mrowički!
- stražnik:* (přińdže) Ow, sy wšitke symješka zazběrał. (nyga spokojnje)
To je twój druhi nadawk: Tu mam šklički. (zestaja je na wulke
módre rubiško) Sym je do hata pušćił. Za hodžinu přińdu zaso.
Potom měj wšitke šklički z wody zwučahane. (woteńdže)
(Jan spyta so škličkam bližić – za chwilk u přibliža so kački)
- kački:* Ty sy nam pomhał. Tohodla chcemy tež tebi pomhać.
(zezběraja wšitke šklički a přepodaja je Janej)
- Jan:* (wjesele) Džakuju so wam, lube kački!
- stražnik:* (přińdže) Ow, sy wšitke šklički z wody wučahnył.
(nyga spokojnje)
To je twój třeći nadawk: (přińdu tři knježny) Wuhódaj, kotra
z knježnow je hrabjowa džowka. (Jan stejo přemysluje, njewě sej
rady – přileća pčołki)
- pčołki:* Ty sy nam pomhał. Tohodla chcemy tež tebi pomhać.
(woblětuja jednu z knježnow)
- Jan:* (wjesele) Džakuju so wam, lube pčołki! (k stražnikej) Tale
knježna je hrabjowa džowka! (wozmje ju za ruku – wulka hara
a wrjeskot)
- powědar:* Nadobo so cyły hród zatřase a wšě šerjenja a zle kuzła so
zminychu. (přińdže hrabja) Hrabja a jeho džowka so wuswo-
bodzerjej wutrobnje podžakowaštaj. Bórže pak swjećeše
Jan z hrabjowej džowku krasny kwas. (hromadže rejujetaj)
Hordy Jurij pak smědžeše jenož zdaloka přihladować.

Cyketarušk

po němskej bajce Wórša Šoćic

powědar

hraja: młynk • kral • holca = kralowna • mužik • služowni • posoljo

powědar: Před dołhim časom bě žiwy chudy młynk. Wón měješe rjanu džowku. Jednoho dnja poda so wón na hród ke kralej:

młynk: Wysokočesceny kralo (*so pokłoni*). Mam rjanu džowku. Ta móže ze słomy złoto přasć!

kral: To so mi lubi! Přiwjedź mi swoju džowku.

młynk: (*dže po džowku – přińdže z njej zaso*) Wysokočesceny kralo. Tu je moja džowka.

kral: Hladaj holca, w tutej komorje je słoma. Z njeje dyrbiš złoto napřasć.

(holca so wobhladuje – pospyta słomu přasć – to so jej njeradži – sydnje so a płaka)

mužik: (*zastupi do komorki*) Dobry džeń, rjana holca. Čehodla płakaš?

holca: Ja dyrbjú ze słomy złoto přasć. To pak ja njemóžu.

mužik: Njeplakaj. Ja ći to sćinju. Napřadu ze słomy lute złoto. Ale što mi za to daš? (*wupřestrěje ruku*)

holca: (*pohladnje na swój rječazk*) Dam ći swój rječazk!

(mužik sydnje so za kołwrót a předže słomu – namjeta někotre nitki złoteje lamety na słomu – holca wjesele) Džakuju so ći, mužiko! (mužik woteńdže)

kral: (*přińdže do komorki*) Sy woprawdže złoto napřadla! To pak so wjeselu. Ale to mi njedosaha. Dyrbiš hišće wjace złota napřasć.

(přida dalšu słomu – woteńdže)

(holca pospyta zaso złoto přasć – to so jej njeradži – sydnje so a płaka)

mužik: (*zastupi do komorki*) Dobry džeń, rjana holca. Čehodla płakaš? Dyrbiš zaso ze słomy złoto přasć?

holca: Haj, prošu pomhaj mi.

mužik: Njeplakaj. Ja ći to sćinju. Napřadu ze słomy lute złoto. Ale što mi za to daš? (*wupřestrěje ruku*)

- holca:* (pohladnje na svoju ruku) Dam ci swój pjeršceń!
(mužik sydnje so za kołwrót a předže słomu – namjeta někotre nitki złoteje lamety na słomu – holca wjesele) Džakuju so ci, mužiko! (mužik woteńdze)
- kral:* Telko złota! To mje wjeseli. Ale to mi njedosaha. Dyrbiš hišće wjace złota napřasć. (přida dalšu słomu) Jeli to sčiniš, wozmu sej će za žonu a budžeš moja kralowna.
(holca pospyta zaso złoto přasć – to so jej njeradži – sydnje so a płaka)
- mužik:* (zastupi do komorki) Dobry dzeń, rjana holca. Čehodla płakaš? Dyrbiš zaso ze słomy złoto přasć?
- holca:* Haj, prošu pomhaj mi.
- mužik:* Njeplakaj. Ja ci to sčinju. Napřadu ze słomy lute złoto. Ale za to chcu za lěto twoje přenje džěčo měć. Slubiš mi to?
- holca:* Haj, za lěto dóstanješ moje přenje džěčo.
(mužik so sydnje za kołwrót a předže słomu – namjeta někotre nitki złoteje lamety na słomu – holca wjesele) Džakuju so ci, mužiko! (mužik woteńdze)
- kral:* Telko złota! To pak so wjeselu. Nětko budžeš moja kralowna.
(wozmje ju za ruku)
(służownicy přinjesu rjany šat za kralownu a krónu)
- powědar:* **A na hrodže woswjećichu wulki kwas. Po jednym lěće porodži kralowna džěćatko.** (służownik přinjese kralownje klanku – kral a służownicy woteńdu, kralowna wostanje sama na jewišću)
- mužik:* Dobry dzeń, kralowna. Nětko mi daj, štož sy mi slubiła.
(kralowna swoje „džěčo“ kruće dđerži)
Derje, dam ci hišće tři dny časa. Jeli wuhódaš, kak ja rěkam, móžeš sej swoje džěčo zdđeržeć. (woteńdze)
- powědar:* **Kralowna zaso hórko płakaše a wodnjo a w nocy přemyslo-
waše, kak by mužik rěkać móhł. Wona wupósta posołow
do cyłego swěta, zo bychu so za wšěmi hólčimi mjenami
wobhonili.**
- mužik:* Dobry dzeń, kralowna. Wěš hižo, kak ja rěkam?

kralowna: Rěkaš ty Michał / Jurij / Jan? *

mužik: *(wije z hłowu a so wjeseli)* Ně, tak ja njerěkam.
(wospjetowanje prašenjow kralowny a wotmołwow mužika)
 Jutře přińdu zaso.
(kralowna sedžo přemysluje, dźerži sej porst na hubu, dźerži sej z rukomaj hłowu – naliči sama sebi wjacore hólče mjena – přińdže posoł a jej něšto do wucha šeptnje – přińdže mužik) Dobry dzeń, kralowna. Wěš nětko, kak ja rěkam?

kralowna: Rěkaš ty Leopold / August / Caspar?

mužik: *(wije z hłowu)* Ně, tak ja njerěkam. *(wospjetowanje prašenjow kralowny a wotmołwow mužika)*
 Jutře přińdu zaso.
(kralowna sedžo přemysluje, dźerži sej porst na hubu, dźerži sej z rukomaj hłowu – naliči sama sebi wjacore hólče mjena)

posoł: Čescena kralowna. W lěsu sym widzał mužika. Tón je wokoło wohenja skakał *(napodobnja skakotanje)*. A k tomu je spěwał:
 Nihdže wšak mje njeznaja,
 Cyketarušk rěkam ja.
 Kralowske to džěcatko
 jutře změju zawěrnó!

kralowna: *(wjesele)* Džakuju so ći, služowniko! *(služownik woteńdže)*

mužik: *(přińdže na jewišćo)* Dobry dzeń, kralowna. Wěš nětko, kak ja rěkam?

kralowna: Rěkaš ty Pintlašk?

mužik: Ně, tak ja njerěkam! Ha-ha-ha!

kralowna: Rěkaš ty Hindrašć?

mužik: *(skakota)* Ně, tak ja njerěkam! Ha-ha-ha!

kralowna: Abo rěkaš ty Cyketarušk?

mužik: *(zarjeji)* To je ći čert praji! To je ći čert praji! *(wije so ze złobami a torha na svojich drastach a włosach, potom woteńdže)*

kralowna: *(tłóči klanku k sebi a spěwajo woteńdže)*
 Nětko budu zbožowna
 hač do kónca žiwjenja.

W knize „Čerwjenawka a druhe bajki“ (ISBN 3-7420-1261-4) je na str. 30/31 wozjewjeny k hrě so hodžacy spěw „Cyketarušk“ Marije R.-Šoćineje.

* Tu so poskići, zo posoljo abo kralowna publikum do pytanja za mjenom zaprijeja.

Wjelk a sydom kózlatkow

po němskej bajce Wórša Šoćic

powědar

hraja: koza • sydom kózlatkow • wjelk

powědar: W lěsu bydleše koza ze swojimi kózlatkami. Wšědnje chodžeše wona na zelenu łuku po picu za swoje kózlatka. **Prjedy hač woteńdže, zwoła swoje džěci k sebi:**

koza: Lube džěci, njewočinće nikomu durje! Wostańće w hěće a njeńdžće k woknu. Wjelk móht přińć a was zešlapać.

kózlatka: (w *chórje*) Njeboj so, luba maćerka. My nikoho do hěty nje-pušćimy. (*chwilu sej džěci hrajkaja – wo durje zaklepa*)

koza: (z *wysokim hłosom*) Wočinće, lube džěci, waša mać tu je. Ja wam njesu wonjatu trawu a čerstwe mloko! (*z porstom pokazujo liči koza kózlatka*) Jedyn, dwaj, tři, štyri, pjeć, šěść, sydom. Najěsće a napijće so. Ja bórže zaso přińdu.

wjelk: (*klepa wo durje – wuje – z hłubokim, hrubym hłosom*) Wočinće, lube džěci, waša maćerka je tu. Ja wam njesu wonjatu trawu a čerstwe mloko.

kózlatka: (*nastróžane na so hladaja – potom překi a podłu powědaja*) To je wjelk! To je wjelk! (*so ze strachom chowaja*)

kózlatko: Dži přeć! Ty njejsy naša maćerka! Naša mać ma wysoki, něžny hłós a rěči z nami luboznje.

powědar: Poslušne kózlatka wězo durje njewočinichu. Wjelk pak džěše do kurjenca. Tam pokradny sej někotre jejka a spóžrě je. Nětko měješe rjeńši hłós. Bórže na to steješe wjelk zaso před hětu.

wjelk: (*klepa – z wyšim hłosom*) Wočinće, lube džěci, waša maćerka je tu. Ja wam njesu wonjatu trawu a čerstwe mloko.

kózlatka: (*powědaja překi a podłu*) To je maćerka! To je maćerka!

kózlatko: Pokaž nam swoju packu, zo bychmy widźeli, hač sy woprawdže naša maćerka.

(*wjelk pokaza swoju šěru pacu*)

kózlatka: (*wustróžane – powědaja překi a podłu*) To je wjelk! To je wjelk! (*w chórje*) Dži přeć! Ty njejsy naša maćerka. Naša mać ma sněhbětu packu! Twoja paca pak je šěra.

- powědar:** Wjelk chwilku přemyslowaše. Potom doběhny spěšnje do młyna a tykny swoju pacu do běleje muki. Potom wróci so zaso k hěće a položi bělu pacu na wokno.
- wjelk:** (zaklepa – z wysokim hlasom) Wočińće, lube džěci, waša mać je tu. Ja wam njesu wonjatu trawu a čerstwe mloko.
- kózlatka:** (wobhladaja sej packu – hladaja na so – sej přinygaja – powědaja překi a podłu) To je maćerka! To je maćerka! (wočinja durje) (wjelk skoči do jstwy a honi kózlatka – wone před nim křičo čekaja – schowaja so we wšěch móžnych kučikach – najmłódše kózlatko wostanje schowane we wulkim časniku)
- wjelk:** (zešlapa šěsć kózlatkow stajnje z) Ham! (zakryje je spěšnje z rubiškom, tak zo njesu widžeć) Hmm! Tole bě či dobra snědań! – A nětko poběhnu na łuku. Tam so porjadnje wuspu. (šmjata so z „čežkim“ brjuchom – lehnje so blisko kózlatkow pod rubiškami – smorči) Chrrr, chrrr, chrrr!
- koza:** (přińdže na jewiščo – widži wočinjene durje – so nastróžiwiš dźerži sej ruce před hubu – pyta kózlatka – woła) Moje lube džěci, hdže wy sće? Ja wam njesu wonjatu trawu a čerstwe mloko. (žana wotmołwa) Lube džěci!
- kózlatko:** (woła z časnika) Maćerka, ja sym tu! Ja sym tu! (maćerka kózlatko wuswobodži)
- koza:** Što je so stało? Hdže su tamne kózlatka?
- kózlatko:** My smy durje wočinili. Smy sej myslili, zo sy ty domoj přišla. Ale to bě wjelk! Je wšitke kózlatka zešlapa.
- koza:** Pój, póńdžemoj kózlatka wuswobodźić! (džetej k wjelkej) Tu je wjelk. Pst, wón spi! (koza zwotwodžěje jedne kózlatko po druhim – wjesele, ale mjelčo přiskakaja) Kózlatka, zezběrajće kamuški! (zběraja – dadža kamuški maćeri – tykne je do měška – stłóči jón wjelkej do ruki – běža na druhi kónc jewišča a přihladuja wjelkej)
- wjelk:** (wotući – so načahuje) Ow, sym ja lačny. Chcu w studni wodu pić. (čampa z měškom kamjenjow z jewišča – zdaloka woła) Ow, jej!
- koza:** (hlada wćipna za jewiščo – ke kózlatkam) Wjelk je do studnje padnył!
- kózlatka:** (juskaja a w kole rejujo spěwaja) Skónčnje zły wjelk mortwy je, wulke je to wjesele!

Jank a Hanka

po němskej bajce Edith Cyžowa

*hraja: mać • nan • Jank • Hanka • štomý • zajac • jěžik •
wjewjerčka • stara wjera*

1. scena: Doma

Nan je we jstwě. Wón něšto džěła (na př. klepa z hamorom). Jank a Hanka staj na dworje. Mać přińdže do jstwý.

*mać: Beno, nimamy ani kuska drjewja wjace.
nan: Póńdu hnydom do lěsa drjewo pušćeć. (woła džěsći)
 Janko, hdže sy?
Jank: Sym tu na dworje.
nan: A hdže je Hanka?
Hanka: Sym tež na dworje. Hrajemoj sej z bulom.
nan: Pójtaj skoku nutř! (Jank a Hanka přińdžetaj do jstwý)
 Póńdu hnydom do lěsa drjewo pušćeć. Chcetaj sobu hić?
Jank, Hanka: Haj, rady.
mać: Janko, tu maš korbik. Pytaj hriby! A Hanka, tu maš bowčk.
 Šćipaj jahodki! (nan wozmjě nachribjetnik a staji sej čapku)
Jank, Hanka: Božemje, mać!*

2. scena: W lěsu

*nan: Tule wostanu. Tu budu drjewo pušćeć.
Hanka: Tu su tež rjane jahodki.
Jank: Ale hriby njewidžu.
nan: Janko, hriby dyrbiš pytać! (so pomału wotsali)
Jank: (pyta a pyta) Ja přeco hišće žane hriby njewidžu. Štomý,
 móžeće mi pomhać? Widźiće hriby?
štomý: My pomhać njemóžemy. Hriby su małe. My hriby njewidžimy.
 Ale tam přińdže zajac. Woprašej so zajaca!
Jank: Zajaco, wěš ty, hdže hriby rostu?
zajac: Pójtaj sobu! (Jank, Hanka a zajac běža wokoło štomow)
 Pytaj tule, Janko!
Jank: Haj, tu su rjane hriby. Džakuju so, zajaco!
Hanka: Ale jahodki tu njewidžu.*

jěžik: (přiběži) Nuf, nuf, nuf!
Hanka: Jěžiko, widžiš ty jahodki?
jěžik: Tu rostu módre jahodki, Hanka. Dyrbiš so schilić!
(jěžik so wotsali, wjewjerčka běži spěšnje nimo)
Hanka: Wjewjerčka, čehodla tak chwataš?
wjewjerčka: Dyrbju skoku domoj. Bórze budže ćma.
Hanka: Sy słyšať, bratřiko? Bórze budže ćma. Dyrbimoj tež domoj.
Jank: Ale hdže je nan?
Jank, Hanka: *(wołajo)* Nano, hdže sy? Nano, hdže sy?
Jank: Nan je přeć!
Hanka: Ale ja chcu domoj. Mi je zyma. A sym hlódna.
Jank: Ale hdže je naš dom? Dokal dyrbimoj hić?
Hanka: Snano móža nam zwěrjatka pomhać?
Jank, Hanka: *(wołajo)* Zajaco! Jěžiko! Wjewjerčka!
štomy: Pst! Pst! Zwěrjatka hižo spinkaja! Pst! Pst!
(Jank a Hanka běžitaj puć pytajo mjez štomami)

3. scena: Pola stareje wjery

Jank: Hanka, hladaj! Tu steji poprjancowa chěžka. Chcemoj poprjancy woptać?
Jank, Hanka: Dyp, dyp, dyp do poprjancoweje chěžki.
wjera: Štó tam je?
Jank, Hanka: Boži wěťrik sam!
wjera: *(přindže z chěžki)* Ow, džěsći! Pójtej nutř! Pójtej nutř! Mam dobru jědž a mjechke tožo. *(storka džěsći do chěžki, k publikumej praji)* To budže dobra pječeń. To budže dobra pječeń. *(dže tež do chěžki)*
štomy: Ššš, wšitko spi. Ššš, wšitko spi.
zwěrjata: *(rano, zwěrjatka přiskakaja a spěwaja po melodiji ze serbskeho rozhłosa)*
Dobre ranje, lube džěći,
njech wam džensa slónco swěći!
wjera: Štó čini tajku haru? Ow, slónčko swěći! Janko, Hanka, stawajtaj! *(Jank a Hanka přindžetaj zywajo z chěžki)* Janko, ty dži do chlěwčka! Džělać njetrjebaš. Hanka, ty zwar dobru jědž za Janka! *(k publikumej, pokazujo na Janka)* To budže dobra pječeń! To budže dobra pječeń!
(po chwilce) Hanka, je jědž hotowa?

- Hanka:* Haj! (*přiřdže z chěžki a donjese Jankej jědž*) Tule maš, luby bratřiko! Daj sej słodžeć! (*wjera běha njeměrnje tam a sem, čaka, doniž njeje Jank dojeđl*)
- wjera:* Janko, tykń swój porsćik won! Ně, njejsy hišće tučny dość. Hanka, přinjes wjace!
(*tuta scena so dwójce wospjetuje; po 3. razu*) Haj, nětko sy tučny dość. Hanka, přinjes drjewo! Nětko mi pomhaj zatepić! (*wjera a Hanka tepitej pěk*) Hanka, zalěz do pjecy a pohladaj, hač je čopło dość!
- Hanka:* Ja pak njewěm, kak dyrbbju to činić. Pokaž mi to!
- wjera:* Nó takle! (*Hanka storči wjeru do pjecy*) Aw, ja so spalů!
Ja so spalů! Pomhajće mi! Ja so spalů!
- Hanka:* Bratřiko, pój won! Stara wjera je spalena. Móžemoj domoj hić.
- Jank:* Hanka, wzmi poprjancy sobu.
- Hanka:* Nětko pak skoku domoj.
- Jank:* Ale dokal dyrbimoj hić? Hdže je naš dom?
- Hanka:* Snano móža namaj zwěřjatka nětko pomhać!
- Jank, Hanka:* (*wołajo*) Zajaco! Jěžiko! Wjewjerčka!
- zajac:* Što tak harujetaj?
- jěžik:* Što je so stało?
- wjewjerčka:* Hdže je stara wjera?
- Hanka:* Stara wjera je spalena. Chcemoj domoj.
- Jank:* Ale dokal dyrbimoj hić? Hdže je naš dom?
- wjewjerčka:* Móžu wamaj pomhać. (*zalěze na štom*) Ja waš dom widžu!
Tam dyrbitaj hić! (*pokazuje směr; nětko pokazuja wšitke zwěřjata a štomy směr*)
- Jank, Hanka:* Božemje zwěřjatka! Božemje, štomy! Džakujemoj so!
- zwěřjatka:* (*rejuja w kole a spěwaja*)

W knize „Čerwjenačka a druhe bajki“ (ISBN 3-7420-1261-4) je na str. 50/51 wozjewjeny k hrě so hodžacy spěw „Jank a Hanka“ Marije R.-Šotčineje.

RĚČNÝ CENTRUM
WITAJ
SPRACHZENTRUM